

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Prispôsobenie spoločnej vízovej politiky novým výzvam

[COM(2018) 251 final]

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex)

[COM(2018) 252 final – 2018/0061 (COD)]

(2018/C 440/23)

Spravodajca: **Ionuț SIBIAN**

Konzultácia	Európsky parlament, 16. 4. 2018 Rada, 2. 5. 2018 Komisia, 18. 6. 2018
Právny základ	článok 304 ZFEÚ
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	19. 7. 2018
Prijaté v pléne	19. 9. 2018
Plenárne zasadnutie č.	537
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	168/0/1

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV uznáva, že vízový kódex je hlavným prvkom spoločnej vízovej politiky, ktorým sa stanovuje spoločný súbor právnych ustanovení a praktických pokynov.

1.2. EHSV podporuje navrhované harmonizované postupy a podmienky stanovené vo vízovom kódexe, ktoré umožňujú zabrániť situáciám, keď sa podobné prípady riešia v jednotlivých členských štátoch odlišným spôsobom, no zároveň povoľujú odlišné zaobchádzanie so žiadateľmi na základe ich „záznamu o vízach“. EHSV sa tiež domnieva, že by sa malo vyvíjať úsilie o vytvorenie harmonizovaných odvolacích konaní v prípadoch zamietnutia víz.

1.3. EHSV víta harmonizované riešenie v otázke postupu pre vydávanie víz na viac vstupov, ktoré umožňujú ich držiteľom cestovať opakovane do EÚ počas obdobia platnosti víz, pretože by to mohlo prispieť k hospodárskemu rastu, kultúrnemu a sociálnemu rozvoju a výmenám, ako aj zvyšovaniu podpory a porozumenia medzi ľuďmi.

1.4. Možnosť udeľovania víz na jeden vstup na vonkajších hraniciach, ktorú zavádza vízový kódex s cieľom podporovať krátkodobé turistické pobyty, je dôkazom flexibility a pragmatického prístupu zo strany členských štátov. EHSV nabáda na prijatie tohto prístupu pri riešení niekoľkých iných aspektov týkajúcich sa vydávania víz v snahe zaistiť existenciu jednotných kontaktných miest.

1.5. Keďže Európska únia by mala v rámci svojich vzťahov s tretími krajinami proaktívne presadzovať dodržiavanie úplnej vízovej reciprocity, EHSV žiada Komisiu, aby vykonala urýchlené konzultácie a predložila jasný súbor uskutočniteľných návrhov zameraných na zjednodušenie a zaistenie bezpečnosti.

1.6. EHSV plne podporuje návrh, podľa ktorého by Komisia pred prijatím rozhodnutia o dočasnom pozastavení oslobodenia štátnych príslušníkov tretej krajiny od vízovej povinnosti mala vždy zohľadniť situáciu v oblasti ľudských práv v danej tretej krajine a možné dôsledky, ktoré by na túto situáciu malo pozastavenie oslobodenia od vízovej povinnosti.

1.7. EHSV zároveň odporúča vyvinúť maximálne úsilie pri zbere (čo najväčšieho množstva) spoľahlivých, relevantných a jednotných/porovnateľných údajov, pokiaľ ide o tretie krajiny a situácie, v ktorých môžu členské štáty rozhodnúť o dočasnom pozastavení oslobodenia od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov tretej krajiny uvedenej v prílohe II k nariadeniu, v ktorej sa uvádza zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať na prekročenie vonkajších hraníc členských štátov vízum, a tých krajín, ktorých štátni príslušníci sú od tejto povinnosti oslobodení.

1.8. EHSV odporúča opatrnosť pri rozhodovaní o pravidelnom zvyšovaní (každé dva roky) navrhnutých poplatkov za víza. Táto revízia by nemala byť automatická vzhľadom na skutočnosť, že navrhovaná suma je už aj tak veľmi vysoká v porovnaní s mierou rastu/úrovňou rozvoja niektorých dotknutých tretích krajín.

1.9. EHSV podporuje zmeny vízového kódexu, ktoré sa týkajú dodatočnej možnosti vyplniť a podpísať formulár žiadosti elektronicky s cieľom zaistiť súlad s technologickým vývojom. EHSV zároveň žiada všetky členské štáty, aby podporili možnosť podávania žiadostí o víza online a vykonali na podporu tohto online postupu potrebné kroky/zmeny, a žiada Komisiu, aby zahrnula/predložila realistický termín na všeobecné prijatie podávania žiadostí o víza online zo strany členských štátov.

1.10. EHSV víta a podporuje návrh Komisie na zrušenie zásady, podľa ktorej treba žiadosť podávať osobne a okrem toho žiada zavedenie pravidiel a predpisov umožňujúcich podávanie žiadostí o víza online. EHSV sa domnieva, že by sa malo pokračovať v podávaní žiadostí o víza najvhodnejším a najrýchlejším spôsobom z miesta bydliska žiadateľa o vízum, a to vrátane prípadného širšieho využívania externých poskytovateľov služieb a poskytovania lepších služieb zastupovania, a že by sa mala zintenzívniť spolupráca medzi diplomatickými misiami členských štátov EÚ.

1.11. EHSV odporúča, aby Komisia preskúmala súčasné kategórie žiadateľov, ktorým bola vízová povinnosť zrušená, a aby ich presnejšie vymedzila. EHSV takisto odporúča zvážiť možnosť zrušenia poplatkov za víza pre starších občanov a zástupcov neziskových organizácií zúčastňujúcich sa na seminároch, konferenciách, športových, kultúrnych alebo vzdelávacích podujatiach, ktoré organizujú neziskové organizácie, bez ohľadu na ich vek alebo aspoň zvýšiť vekovú hranicu.

1.12. Vzhľadom na to, že „ustanovenia tohto nariadenia sa vzťahujú na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí podliehajú vízovej povinnosti pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov [...] bez toho, aby boli dotknuté: práva na voľný pohyb, ktoré požívajú štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občanov Európskej únie“, by EHSV vzhľadom na najnovší vývoj v členských štátoch EÚ v súvislosti s vymedzením pojmu rodina chcel zvýdvihnúť význam zavedenia spoločných postupov s cieľom zabrániť diskriminácii, pokiaľ ide o pojem „rodinné väzby“.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. EHSV berie na vedomie oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o potrebe prispôbiť spoločnú vízovú politiku novým výzvam a v tejto súvislosti podporuje dva návrhy nariadenia o vízovom kódexe Spoločenstva a o zozname tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza na prekročenie vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti.

2.2. EHSV preto uznáva, že vízový kódex má dôsledky, ktoré presahujú cieľ zavedenia spoločných právnych ustanovení a postupov podávania žiadostí, a že má okrem zjednodušenia legitímneho cestovania a riešenia neregulárnej migrácie tiež vplyv na hospodársky rast a tvorbu pracovných miest, aj keď tento cieľ nebol v súvislosti s vízovým kódexom stanovený od začiatku. V roku 2017 bolo na konzulátoch schengenských štátov podaných 16,1 milióna žiadostí o jednotné víza a tento trend narastá. Z tohto celkového počtu bolo vo vyše 50 % prípadov vydané vízum na viac vstupov, zatiaľ čo vízum nebolo udelené v 1,3 milióna prípadov, čo predstavuje 8 % celkových žiadostí⁽¹⁾.

2.3. EHSV víta navrhované zmeny, ktoré majú uľahčiť vybavovanie žiadostí o vízum tak žiadateľom ako aj konzulátom. Konkrétne ide o možnosť podávať žiadosť šesť mesiacov pred plánovanou cestou (deväť mesiacov v prípade námorníkov), objasnenie a rozšírenie kategórie subjektov, ktoré môže podať žiadosť v mene žiadateľa a harmonizáciu sprievodných dokumentov. Obzvlášť vítané je dodržanie zásady, že žiadateľ by mal na účely podania žiadosti ísť len na jedno miesto.

⁽¹⁾ Vízové štatistiky pre konzuláty, 2017 (<https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy#stats>).

2.4. EHSV však tiež uznáva, že prístup ku konzulátom je aj naďalej problematický, a to najmä v tretích krajinách, kde má väčšina členských štátov zastúpenie len v hlavnom meste, a žiadatelia musia preto znášať (časové i finančné) náklady na dlhú cestu na návštevu konzulátu. EHSV preto víta a podporuje návrh na zrušenie zásady, podľa ktorej treba žiadosť podávať osobne a vyzýva členské štáty, aby urobili potrebné úpravy umožňujúce podávanie žiadostí o víza online. EHSV takisto víta všetky druhy opatrení, ktoré boli prijaté s cieľom podávať žiadosti o víza najvhodnejším a najrýchlejším spôsobom z miesta bydliska žiadateľa o vízum, a to vrátane prípadného širšieho využívania externých poskytovateľov služieb a poskytovania lepších služieb zastupovania. Rovnako víta intenzívnejšiu spoluprácu medzi diplomatickými misiami členských štátov EÚ.

2.5. Vzhľadom na nedávne nadobudnutie účinnosti nových pravidiel týkajúcich sa ochrany údajov a súkromia (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) EHSV opätovne potvrdzuje, že je potrebné, aby poskytovatelia externých služieb boli schopní rešpektovať/zaistiť bezpečnosť zozbieraných osobných údajov. Členské štáty by mali prijať všetky potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že spoločnosti, ktoré ponúkajú vízové služby (európskym štátnym príslušníkom alebo iným než európskym štátnym príslušníkom žiadajúcim o európske víza), urobili zmeny vo svojich politikách v oblasti ochrany údajov v snahe zosúladiť ich s nariadením.

2.6. Nové, skrátené lehoty na podávanie žiadostí o víza a rozhodovanie o žiadostiach o víza, ako aj harmonizáciu možnosti vydávať jednotné vízum (najmä pokiaľ ide o rozhodnutie vydávať víza na viac vstupov), považuje EHSV za pozitívne, rovnako ako aj nový navrhnutý článok 25 písm. a) o spolupráci v oblasti readmisie, ktorý má zvýšiť spoluprácu tretích krajín v oblasti readmisie neregulárnych migrantov zavedením možnosti pristúpiť k reštriktívnemu a dočasnému uplatňovaniu jasne stanovených opatrení. Je potrebné vypracovať harmonizovaný prístup k tomu, ako uľahčiť postup podávania žiadostí o víza pre žiadateľov, ktorí už do EÚ cestovali.

2.7. EHSV uznáva, že je potrebné zaistiť skutočnú súdržnosť vízovej politiky a záväzkov prijatých v rámci iných oblastí politiky (napríklad v obchodných dohodách). Pokiaľ ide o dohody o zrušení vízovej povinnosti, ktoré uzavreli členské štáty s určitými tretími krajinami, je potrebné prijať všeobecne akceptované riešenie. Európska únia by mala v rámci svojich vzťahov s tretími krajinami proaktívne presadzovať dodržiavanie úplnej vízovej reciprocity.

2.8. EHSV síce chápe odôvodnenie navrhovanej revízie článku 16 vízového kódexu, konkrétne zvýšenie poplatku za víza o jednu tretinu, vyjadruje však znepokojenie v súvislosti s možnými prekážkami, ktoré môžu v dôsledku tohto zvýšeného poplatku vzniknúť pre štátnych príslušníkov niektorých tretích krajín, ktorých úroveň rozvoja/blahobytu je výrazne nižšia než v členských štátoch EÚ. Porovnanie výšky poplatku za víza s cestovnými a inými nákladmi, ktoré žiadatelia o víza musia uhradiť, nie je priaznivé, pretože by v súčasnosti rozšírené nízkonákladové cestovné a ubytovacie možnosti mohli viesť k situácii, keď sú náklady na celú cestu nižšie alebo rovnako vysoké ako vízový poplatok.

2.9. EHSV sa domnieva, že návrh na revíziu výšky poplatku za víza každé dva roky by mal zohľadniť možnosť zníženia tohto poplatku na základe prípadného zavedenia postupov elektronického podávania žiadostí o víza (čo by mohlo znamenať zníženie personálnych a administratívnych nákladov pre členské štáty). Podľa oznámenia Komisie o prispôbení spoločnej vízovej politiky novým výzvam väčšina členských štátov zohľadňuje výhody používania digitálnych víz (nižšie náklady pre konzuláty, ako aj účinný postup podávania žiadostí, ktorý je v porovnaní so systémom podávania žiadostí v papierovej forme ústretovejší voči klientovi).

2.10. Vzhľadom na terajšiu a navrhovanú výšku poplatku za víza sa EHSV takisto nazdáva, že by sa mala zvážiť možnosť zrušiť ho pre zástupcov neziskových organizácií zúčastňujúcich sa na seminároch, konferenciách, športových, kultúrnych, alebo vzdelávacích podujatiach, ktoré organizujú neziskové organizácie, bez ohľadu na ich vek alebo aspoň zvážiť zvýšenie vekovej hranice (podľa terajších právnych predpisov je to 25 rokov alebo menej). Takéto výnimky by mali dostať aj starší ľudia, aby sa podporilo ich aktívne začlenenie do spoločnosti a prispelo k zvyšovaniu kvality života.

V Bruseli 19. septembra 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER